

Protokoll fra halvårlig konsultasjonsmøte mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Sametinget 11. august 2009

1. Oppfølging av protokoll fra forrige møte

Sametingspresidenten etterspurte hva som skjer med spørsmålet om avgifter for innkjøp og drift av kjøretøyer som brukes i reindriften. Statsråden orienterte om at denne saken nå håndteres mellom Finansdepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Saken er en budsjett sak og statsråden vil følge med på denne saken gjennom budsjettprosessen.

Det var for øvrig enighet om at aktuelle saker fra forrige møte ble fulgt opp innenfor de øvrige punkter på dagsorden.

2. Nye forvaltningsmodeller for verneområder

Sametingspresidenten uttrykte at denne saken synes å være endelig avklart etter at Miljøvernministeren i begynnelsen av juli kunngjorde at det skulle etableres lokale verneområdestyrer. Dette er i tråd med den enigheten Miljøverndepartementet og Sametinget konsulterte seg fram til i april og som sikrer samisk deltakelse i forvaltningen av større verneområder. Rådsmedlem Vibeke Larsen understreket at det nå gjenstår å få til en praktisk oppfølging av denne enigheten.

3. NAV-reform og det samiske perspektiv

Sametingspresidenten sa han var opptatt av at det samiske perspektivet i NAV-reformen må ivaretas og at det både omfatter språkkompetanse og kompetanse i samisk kultur. Det ble vist til rapport utarbeidet av NAV Finnmark som foreslår at det igangsettes et arbeid for å sikre den samiske kulturforståelsen i etaten. Sametinget støtter denne anbefalingen med at det utarbeides en plan for dette.

Statsråden orienterte om at departementet følger opp NAV i disse spørsmålene i tildelingsbrev og ved at det tas opp når det er månedlig møte med NAV-direktøren. Statsråden uttrykte spesiell bekymring for det sørsamiske området. Statsråden så det som mulig å særlig styrke språk- og kulturforståelsen ved f.eks NAV sitt kontor på Snåsa, som også kan låne ut sin kompetanse til andre kontorer. Statsråden så det som nødvendig at spørsmålet om å styrke kulturkompetansen i etaten ble fulgt opp på en planmessig måte overfor NAV.

4. Organisering av Gáldu

Statsråden sa han var kjent med rapport om Gáldus framtidige organisering og eventuelle integrering med Samisk Høgskole. Arbeidet med vurderingen er igangsatt etter initiativ fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet overfor Kunnskapsdepartementet og Samisk høgskole. Departementet uttrykte at denne rapporten inneholdt forslag om at Gáldus oppgaver utvides sterkt. Forslagene om nye oppgaver reiser spørsmål som departementet ennå ikke har vurdert. Det ble understreket at departementet ikke vil foreta seg noe uten å ha konsultert Sametinget. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil nå snakke med Kunnskapsdepartementet før de foretar seg noe.

Sametinget understreket at de var opptatt av at Gáldu selv kan gjøre seg opp en kvalifisert oppfatning.

Statsråden sa det var selvsagt at det nye styret i Gáldu må komme med forslag til videre utvikling av institusjonen og at det var en dialog med om den videre prosessen.

Sametingspresidenten gjorde oppmerksom på at Sametinget har omhandlet Gáldu i sin institusjonsmelding. Han mente det ville være lurt med en felles arbeidsgruppe for å se helhetlig på organisering og framtidige oppgaver. Han forutsatte at det måtte være god kontakt mellom Sametinget og departementet framover. Sametinget avventer et initiativ om videre prosess fra departementet.

5. Sjølaksefiske

Sametingspresidenten understreket at når bestander er truet skal alle være med å regulere. Men ingen må i en slik reguleringssammenheng fratas sine rettigheter og belastes uforholdsmessig mye. Dette er hva som er bekymringen når det gjelder sjølaksefiskereguleringen, og særlig hva gjelder forslaget om konsesjonsordning.

Visepresidenten sa videre at både prosess og innhold har vært problematisk i reguleringsarbeidet for sjølaksefiske. Arbeidet bærer preg av manglende forståelse av hvilken kritisk situasjon sjøsamene er i. Hun framholdt at Sametinget for det første ikke har vært ordentlig involvert i forholdet til tiltakene til St.prp. 32 Vern av villaksen(2006-2007). For det andre er det fattet et prinsippvedtak av Miljøverndepartementet om innføring av konsesjonsordning uten konsultasjoner. For det tredje ses spørsmålet ikke i sammenheng med oppfølgingen av Kystfiskeutvalget For det fjerde var konsultasjonene om 2009 reguleringene ikke reelle. Visepresidenten uttrykte videre at hun fant det tvilsomt om det foreligger rettslig grunnlag for innføring av en konsesjonsordning. Sametinget ber derfor departementet ta ett skritt tilbake for å avklare om det foreligger tilstrekkelig rettlig grunnlag til konsesjonsordning før forslag eventuelt sendes på høring.

Statsråden framhevet at 2009 reguleringene var en videreføring fra 2008. Han sa videre at fra Miljøverndepartementet har han fått forståelsen av at har vært omfattende konsultasjoner. Arbeids- og inkluderingsdepartementet følger gjerne møter og den tette kontakten Miljøverndepartementet har lovet å ha med Sametinget. Statsråden uttrykte håp om at det var enighet om et felles forvalteransvar av laksestammen og at det måtte være rettferdighet i reguleringsbelastningene.

Visepresidenten understreket at laksereguleringene må skje i rettferdighet, et ensidig stangfiskeperspektiv sikrer ikke dette. Fra Sametingets side ble det videre påpekt at sjøsamene har vært utsatt for en bit for bit regulering gjennom administrative vedtak uten en rettighetstilnærming, noe som har tatt bort store deler av eksistensgrunnlaget.

Statsråden avsluttet med å understreke at det er behov for en balansert forvaltning og bestandsuttak. Han påpekte at det er Miljøverndepartementet som må ta stilling til spørsmålet om det skal være konsultasjoner om grunnlaget for konsesjonsordninger eller om konsultasjoner bare skal omfatte innretningen på en slik ordning.

6. Bruk av samisk i kirka.

Sametingspresidenten ga uttrykk for at det har vært uklart hvor langt kirkas språkforpliktelser etter sameloven gjelder.

Statsråden viste til at sameloven sikrer at individuelle kirkelige handlinger gis på samisk. Arbeids- og inkluderingsdepartementet, som nå har ansvaret for samelovens språkregler, vil gjøre det de kan for å ha store andeler samisktalende prester i samiske områder og at de skal følge opp i tråd med Handlingsplan for samiske språk. Statssekretær Raimo Valle framhevet at kirkas egen praksis ofte gikk lenger enn minimumsbestemmelsene i sameloven. Han uttrykte derfor at det vil være rimelig at kirka fortsatt ivaretar et selvstendig ansvar, men at Sametinget kanskje er nærmere enn Arbeids- og inkluderingsdepartementet til å ha dialog med kirka når det gjelder håndtering av det praktiske liv i den samiske kirka.

Visepresidenten framhevet at denne saken også synliggjør behovet for å revidere samelovens språkregler. Sametingspresidenten avsluttet med å påpeke at praktiseringen av samisk i kirka også ville være et ressursproblem som staten måtte sikre.

7. Permanent driftsorganisasjon for Divvun

Det ble orientert om at Sametingsrådet hadde sluttet seg til anbefaling fra styringsgruppa til Divvun-prosjektet om at Divvun som permanent ordning knyttes til Universitetet i Tromsø. Beslutning og anbefaling bygger på rapport utarbeidet av Asplan Viak. Sametinget avventer nå tilbakemelding fra Universitetet i Tromsø på henvendelse om slik tilknytning. Sametinget framhevet at Divvun-prosjektet drives av et godt produktivt faglig miljø som det er svært viktig å ta vare på. Det er derfor sentralt at en permanent driftsorganisasjon sikres forutsigbar finansiering.

Statsråden var enig i at dette var et godt prosjekt som han ønsket at det ble etablert gode faste løsninger for. Statssekretær Raimo Valle orienterte om at miljøet ved Divvun-prosjektet var i tankene til departementet for urfolksdimensjonen i nordområdesatsingen. Dette miljøet kan også utvikles til å ivareta permanente ordninger for oppdatering av ordbøker.

8. Konesjon til Forsanvatn kraftverk

Rådsmedlem Vibeke Larsen orienterte om brev sendt til Olje- og energidepartementet om den manglende gjennomføringen av konsultasjonene om konesjon til regulering av kraftverk ved Forsanvatn i Nordland. Sametinget fikk ikke ta endelig stilling til saken før konsultasjonene ble avbrutt og Landbruks- og matdepartementet foretok ingen faglig lovmessig vurdering av planlagte tiltak i forhold til reindriftsloven. Hun uttrykte bekymring for at en slik framgangsmåte og behandling ikke ivaretok konsultasjonsforpliktelsene og reindrifts arealinteresser.

Statsråden sa at han er kjent med saken. Departementet har påpekt det de skal som samedepartement, og samiske forhold er tatt hensyn til i forhold til reguleringshøyde, som er 5 i stedet for 11 meter.

9. Sametinget høringsnotat om retningslinjer om bruk av mineraler

Sametingspresidenten uttrykte at Sametinget aksepterte at Stortinget har fattet vedtak om mineralloven. Sametinget ønsker å ha en positiv innstilling for muligheten til mineralaktiviteter, og har derfor sendt ut et høringsforslag om hvordan Sametinget skal forholde seg til slike aktiviteter. Det ble framhevet at det ble sett som viktig at Arbeids- og inkluderingsdepartementet også har synspunkter på forslaget. Hva Sametingsrådet vil innstille på til Sametinget vil avhenge av høringsprosessen.

Statsråden sa at regjeringen vil komme med en samordnet tilbakemelding på forslaget. Regjeringen vil komme til å understreke at Sametinget ikke har myndighet eller kompetanse til å ilegge avgift, pålegge selskaper forhandlingsplikt eller fastsette forskrift, slik saken kan oppfattes. Statsråden framholdt for øvrig at spørsmålet om rettigheter utenfor Finnmark må finne sin løsning i oppfølgingen av Samerettsutvalget II.

Statsråden uttalte videre at dette handler om en logisk rekkefølge, og det er ikke tatt stilling til om man er enig eller uenig. Departementet vet det er ulike syn i forhold til grunneieravgift, men løsningen med FeFo er en del av kompromisset på Finnmarksloven. Statsråden understreket for øvrig at loven omfatter en lang rekke enighetspunkter mellom regjeringen og Sametinget.

Sametingspresidenten framhevet at han ikke håpet statsråden mente at Sametinget ikke har kompetanse til å forme egen politikk. Høringsforslaget er ikke et forslag til forskrift eller forslag til lov, men et forsøk på å komme forbi en situasjon der Sametinget må si nei til all mineralaktivitet fordi

lovreguleringen av det ikke er i henhold til folkeretten. Det ble framholdt at det er Sametingets oppgave å ivareta samenes rettigheter. Visepresidenten viste videre til at Sametinget to ganger har sagt nei til loven og aktiviteten loven regulerer. Det er denne politiske virkeligheten forslaget til retningslinjer tar høyde for og søker å håndtere på en konstruktiv måte.

Statsråden framholdt at han mente mineralloven slik den foreligger ivaretar samiske interesser, hvis en legger til grunn at saker utenfor Finnmark følges opp som del av Samerettsutvalget II. Han uttrykte for øvrig tilslutning til at det er en uholdbar situasjon at Sametinget sier nei til all aktivitet, siden Sametinget dermed setter seg selv på sidelinjen og ikke får innflytelse i slike saker.

Fra Sametingets side ble det påpekt at Sametinget har kontakt med mineralnæringen og mineralselskaper og at en har erfaring med at der Sametinget har sagt nei til aktivitet, så har det medført at virksomhet har stanset. Sametinget gjorde også oppmerksom på at saksbehandlingsregler som vektlegger hensynet til samisk kultur utenfor Finnmark er innarbeidet i naturmangfoldsloven og i forslaget til ny havenergilov, men altså ikke i mineralloven.

10. Lovarbeid – Sametingets formelle stilling

Departementet orienterte om at arbeidet med et lovarbeid som klargjør Sametingets formelle stilling har blitt forsinket siden det ikke har vært mulig å ansette en prosjektleder. Arbeidet vil bli lagt inn i linjen i avdelingen i departementet. Departementet er innstilt på å raskt komme videre i prosessen og at dette skjer i samarbeid med Sametinget. Det vil bli tatt kontakt med Sametinget for å diskutere mandatet for arbeidet. I praksis vil det være snakk om en omfattende revisjon av sameloven der også spørsmål knyttet til konsultasjoner og språkreglene inngår.

11. Oppfølging av handlingsplan for samisk språk

Statssekretær Raimo Valle ga uttrykk for at departementet var fornøyd med handlingsplanen som en helhet, og at det var oppnådd en samlet enighet om den. Departementet skal så raskt som mulig følge opp tiltakspunktene i planen.

Visepresidenten orienterte om at det er inngått en avtale med forlagsorganisasjonene om å løse ut boklageret. Det er videre igangsatt et utvalg for å se på forbedringer av produksjonsprosesser av lærebøker, det er igangsatt et arbeid for å vurdere er sørsamisk mediertilbud og det vil komme en innkjøpsordning for samisk litteratur.

12. Samarbeid mellom Sametinget, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS

Statsråden orienterte om at det er berammet møte i arbeidsgruppen for å styrke samarbeidet mellom Sametinget, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS 8. september. Han framholdt at han særlig var opptatt av at ivaretagelsen og styrkingen av de små samiske språkene ble bedre gjennom et slikt samarbeid.

13. Samisk statistikk

Det ble fra Sametingets side orientert om at arbeidet med samisk statistikk nå gikk videre ved at SSB forsøkte å utarbeide en samisk populasjon som bygger på folketellinger fra 1972, reindriftsmanntallet og Sametingets valgmanntall. Arbeidet har vært prosjektfinansiert og Sametinget er opptatt av at en får en mer forutsigbar finansiering framover, der arbeidet settes inn i fastere rammer.

Statsråden framholdt at departementet er innstilt på å bidra til videre finansiering, slik at arbeidet videreføres.

14. Eventuelt

Statsråden orienterte om at regjeringen har utarbeidet et ”samepolitisk regnskap” for denne perioden.